

DOBRÉHO VLÁDNUTÍ PROBLÉMY VÝZVY

LOKÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKA

KARELMULLER.EU
1. SETKÁNÍ 3. 9. 2025

PODMÍNKY SPLNĚNÍ KURZU

1. Sloučený závěrečný a průběžný test: 80%
2. Aktivní účast na přednáškách, tj. kladení dotazů, komentářů: 20%
3. Sledování lokální a regionální politiky, např. ve své obci, kraji (-:

3. BOLKY:

1. Současné výzvy a problémy LRP, dobré vládnutí a občanská společnost na lokální úrovni, občanská participace na lokální a regionální úrovni (KM)
2. LRP v ČR – institucionální nastavení, volební systémy, výsledky voleb, koaliční chování, lokální stranické systémy (LM)
3. Euroregiony a LRP v přeshraničním prostoru, přeshraniční spolupráce a LRP. Média a veřejná komunikace na lokální a regionální úrovni, v evropském srovnání, historie LRP (KM)

- **Povinná literatura:**
- **MÜLLER, Karel B. (2018). *Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu*. Praha: SLON (ss. 54–195).**
- **BALÍK, Stanislav (2010). *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada.**
-
- **Doporučená literatura:**
- BALÍK, Stanislav a kol. *Kvalita demokracie v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2016.
- BALÍK, S. (2008). *Okresy na severu. Komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006*. Brno: CDK.
- BERNARD, J., KOSTELECKÝ, T. ILLNER, M. VOBECKÁ, J. (2011). *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: SLON.
- BUBENÍČEK, ČMEJREK, ČOPÍK. (2011). *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada.
- ČERMÁK, D., VOBECKÁ, J. et al. (2011). *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě*. Praha: SLON.
- EIBL, Otto, Michal PINK a kol. (2017). *Krajské volby v České republice v roce 2016*. Brno: Masarykova univerzita.
- JAROŠ, Bronislav a Stanislav BALÍK (2018). Nové komunální volby v ČR 2002–2017: blokující menšiny? *Acta Politologica*, roč. 10, č. 1, s. 139-152.
- JÜPTNER, Petr, Kamil ŠVEC a Martin POLINEC (2007). *Evropská lokální politika*. Praha: IPS FSV UK.
- KUNŠTÁT, Daniel, Ladislav MRKLAS et al. (2010). *Krajské volby 2008*. Praha: CEVRO Institut.
- RYŠAVÝ, D., ŠARADÍN, P. (2011). *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: SLON.
- RYŠAVÝ, D., ČERMÁK, D. (2015). *Na/O kraji. Kraje a jejich představitelé 2000–2013*. Praha: SLON.
- SMOLKOVÁ, Andrea a Stanislav BALÍK (2018). Personalizace na komunální úrovni: existuje a lze ji v českém prostředí zkoumat? *Středoevropské politické studie*, roč. 20, č. 2, s. 204–221.

JAKÉ PROBLÉMY VNÍMÁTE VE VZTAHU KE KOMUNÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITICE?

STUDENTI:

Roztříštěnost

Nehospodárnost

Slabost krajů

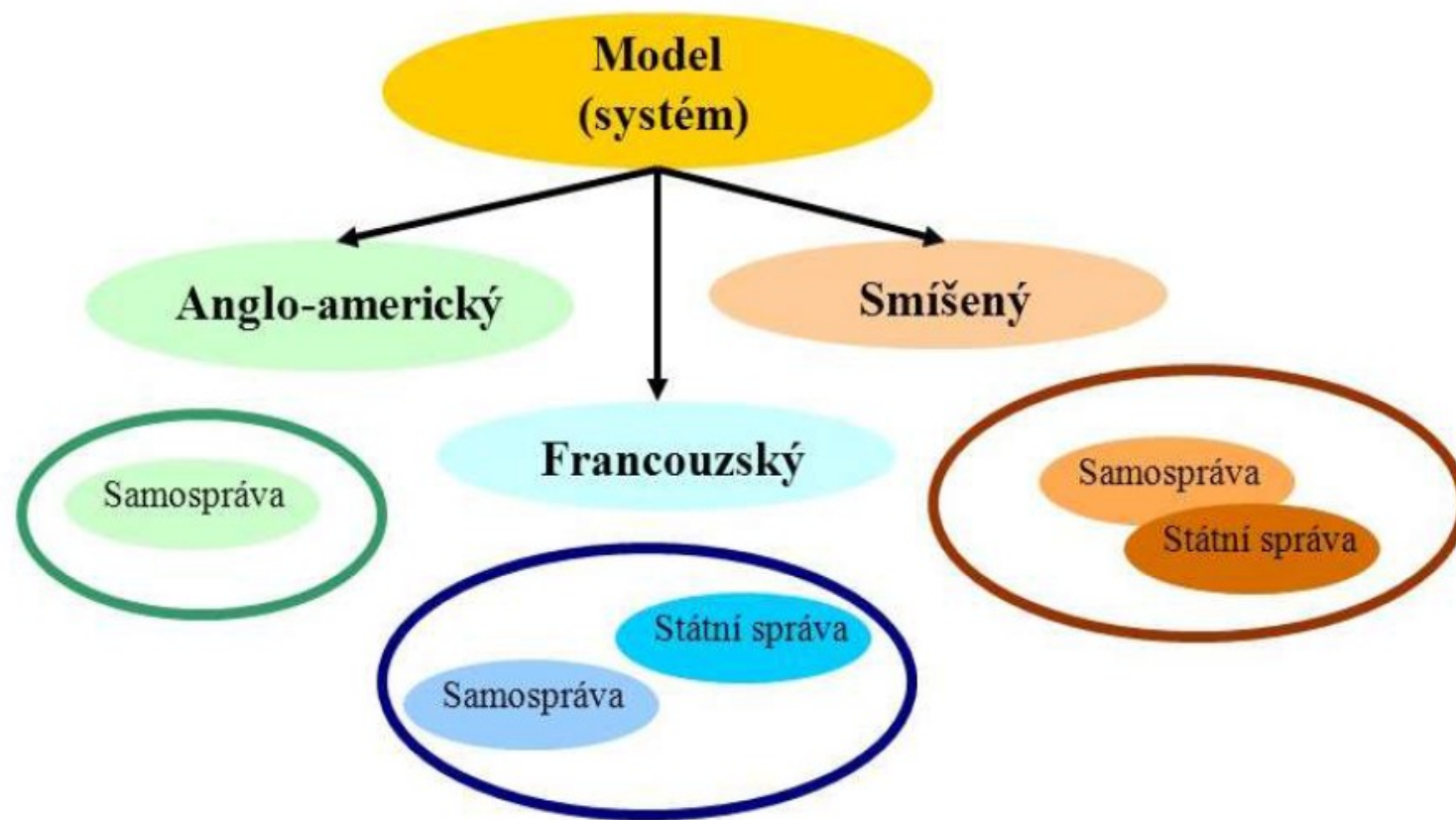
Nedostatek regionální koordinace

Křečovitý tlak na slučování (Svaz měst a obcí)

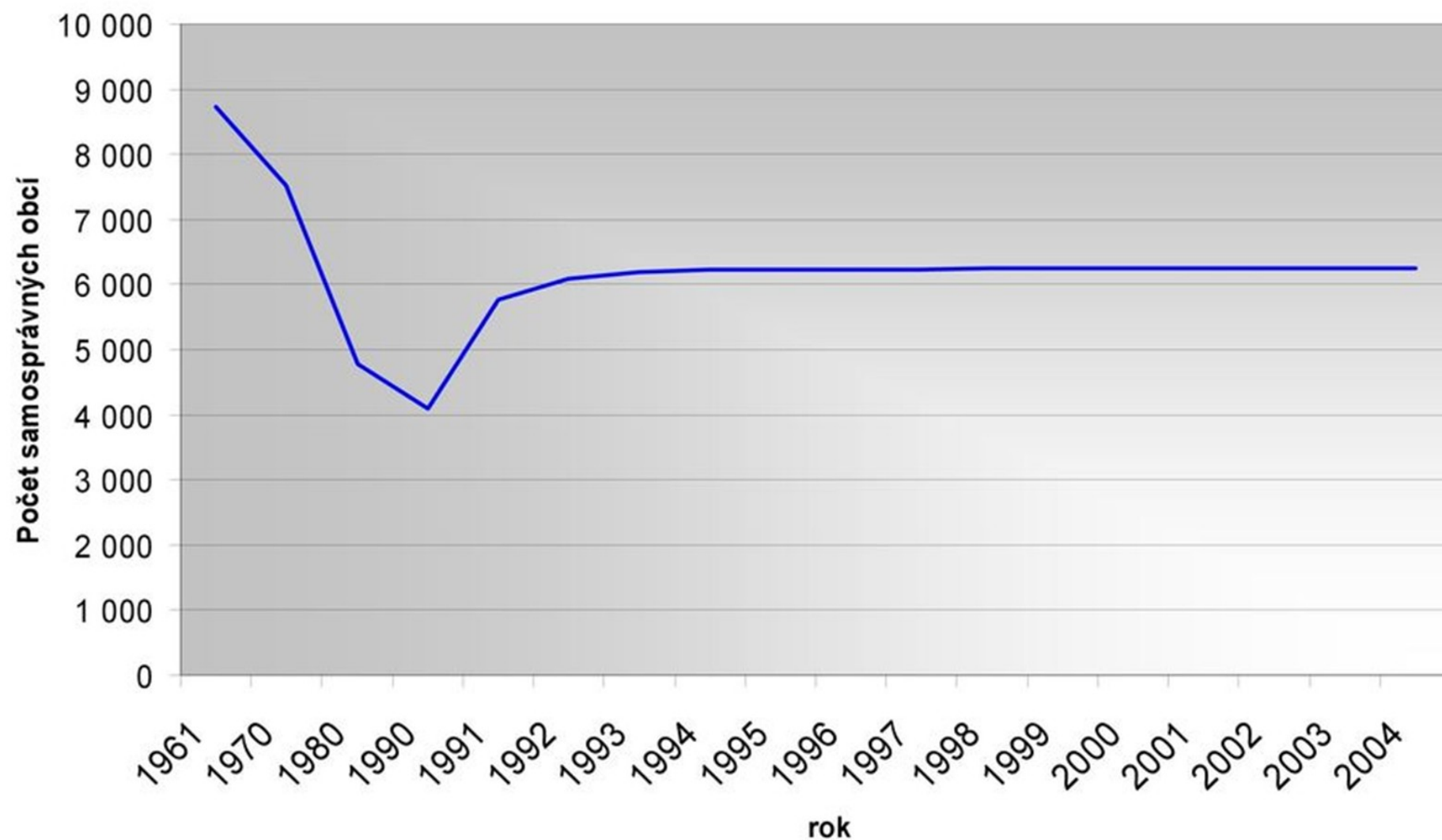
...

PROČ SE ZAJÍMAT O KOMUNÁLNÍ POLITIKU? K ČEMU JE TENTO KURZ?

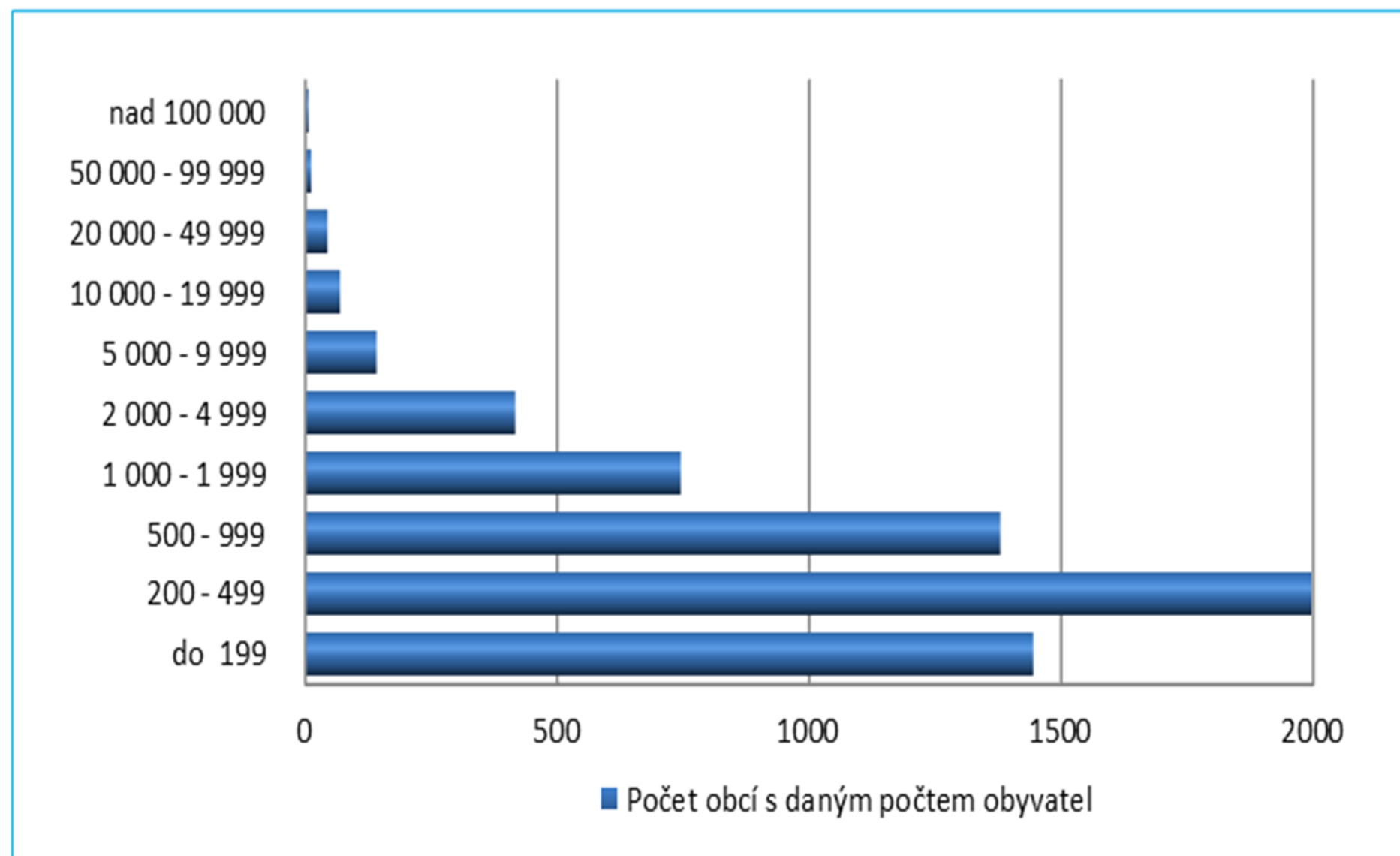
- Demokratická transformace, 90 léta, blbá nálada
- Subsidiarita, decentralizace, integrace do EU
- Politická kultura: prokapávání a vzlínání
- Veřejná správa (státní správa + samospráva)
- Obce, kraje (rada) x stát (vláda)
- Samostatná působnost x přenesená působnost
- Jednokolejnost, dvoukolejnost
- Gemeinschaft x Gesellschaft

Vývoj počtu obcí na území ČR

Graf 3: Velikostní struktura obcí ČR, r. 2015

Zdroj: Malý lexikon obcí, ČSÚ, 2015

Přehled počtu obcí podle počtu obyvatel

Obce s počtem obyvatel	Počet obcí	Počet obcí (v kumulaci)	% celkové populace	% celkové populace (v kumulaci)
0-100	557	557	0.4	0.4
101-200	1 086	1 643	1.6	2.0
201-300	890	2 533	2.1	4.1
301-1500	2 850	5 383	18.4	22.5
1 501-5 000	592	5 975	14.8	37.3
5 001-10 000	137	6 112	9.1	46.4
10 001-20 000	68	6 180	9.3	55.8
20 001-30 000	28	6 208	6.8	62.6
30 001-40 000	9	6 217	3.1	65.7
40 001-50 000	5	6 222	2.3	68.0
50 001-100 000	16	6 238	11.3	79.3
100 001-150 000	1	6 239	1.0	80.3
150 000 a více	3	6 242	8.2	88.5
Praha	1	6 243	11.5	100.0

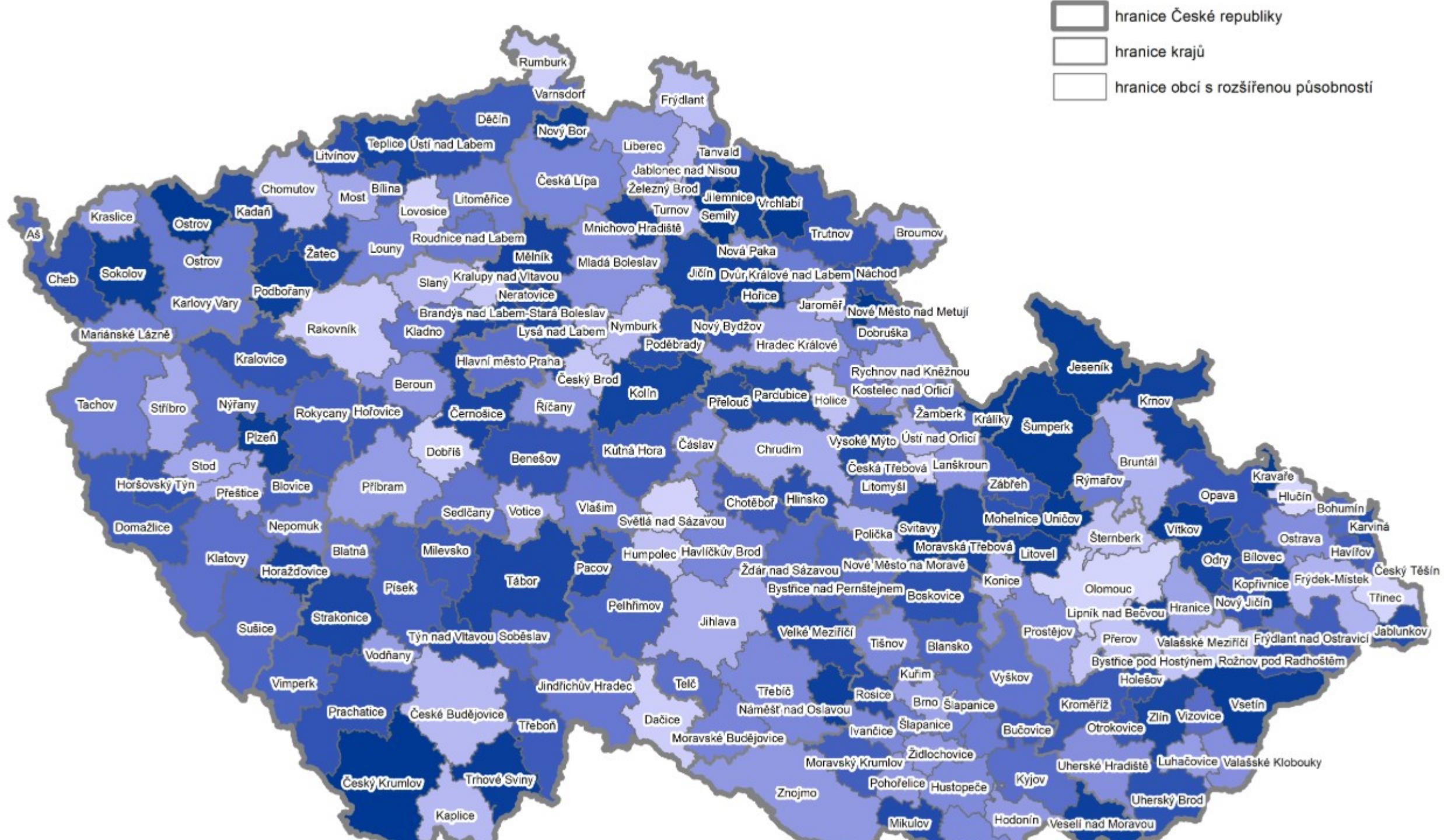
TYPY OBCÍ

- Statutární město: 27
- Město: 610
- Městys: 388

I. stupeň je každá obec (6254).

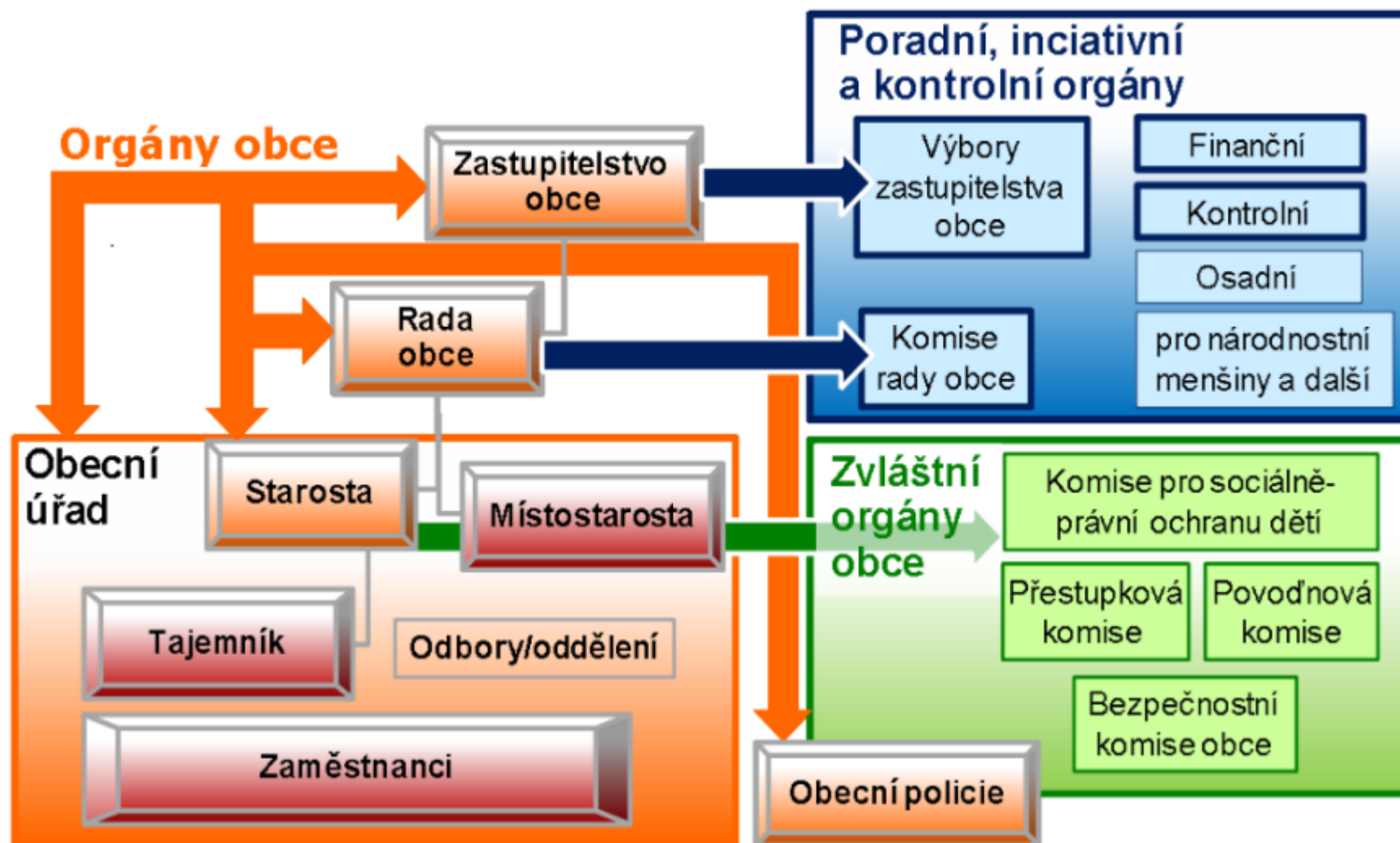
II. stupeň: **obec s pověřeným obecním úřadem** (393).

III. stupeň: **obec s rozšířenou působností** (ORP) – (205) po zrušení okresních úřadů převzalo 1. ledna 2003 zhruba 80 % jejich působnosti.

Country	Number of municipalities in 1950	Number of municipalities in 2007	Reduction (%)
Germany	14 338	8 414	−41
Austria	4 039	2 357	−42
Belgium	2 359	596	−75
Bulgaria	1 389	264	−81
Denmark	1 387	277	−80
Spain	9 214	8 111	−12
Finland	547	416	−24
France	38 800	36 783	−5
Hungary	3 032	3 175	+5
Italy	7 781	8 101	+4
Norway	744	431	−42
Czech Republic	11 459	6 244	−46
United Kingdom	1 118	238	−79
Sweden	2 281	290	−87

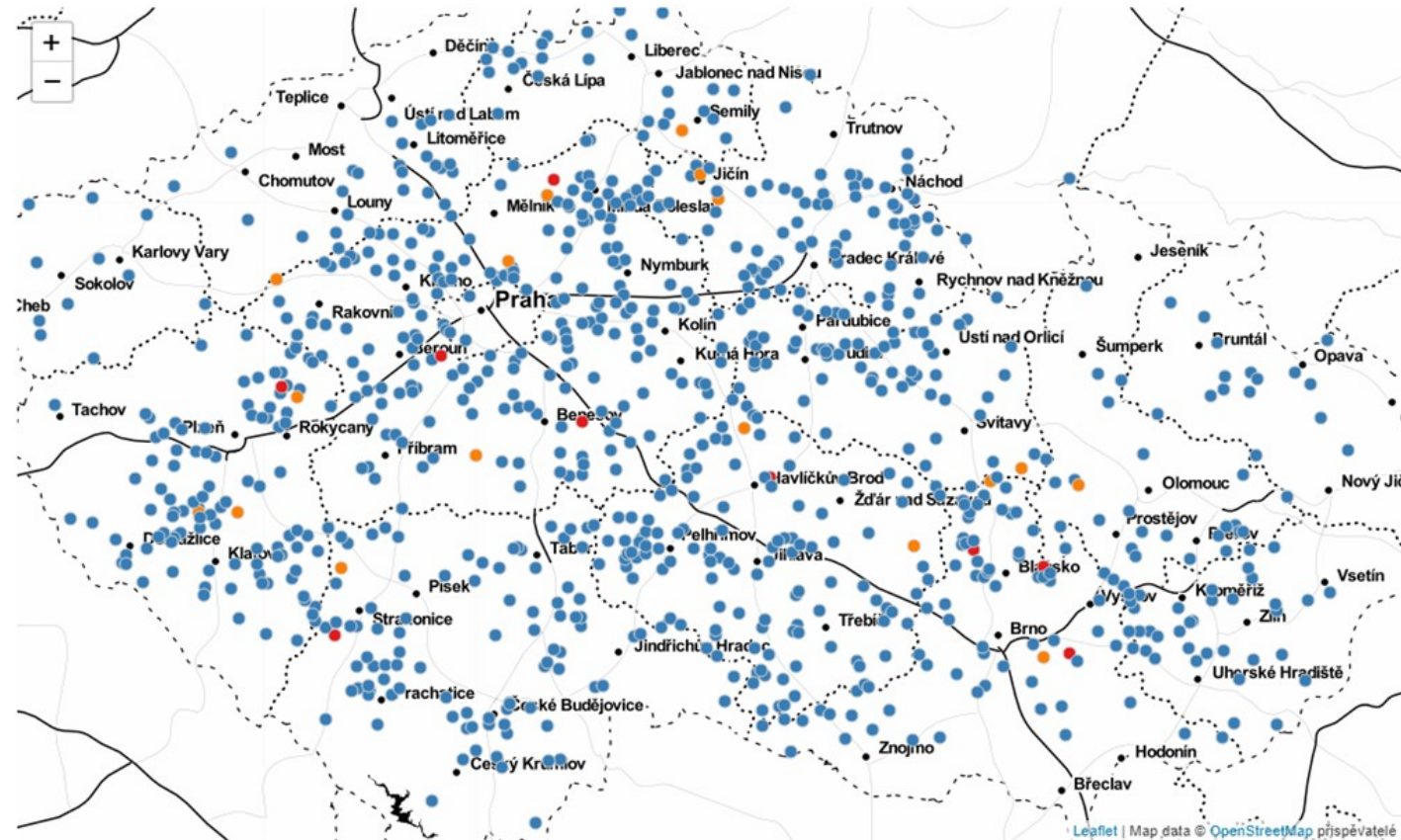
Source: É. Balladur, *Il est temps de décider*, Rapport au Président de la République, Comité pour la réforme des collectivités locales, Mars 2009, p. 40.

KOMUNÁLNÍ VOLBY 2018

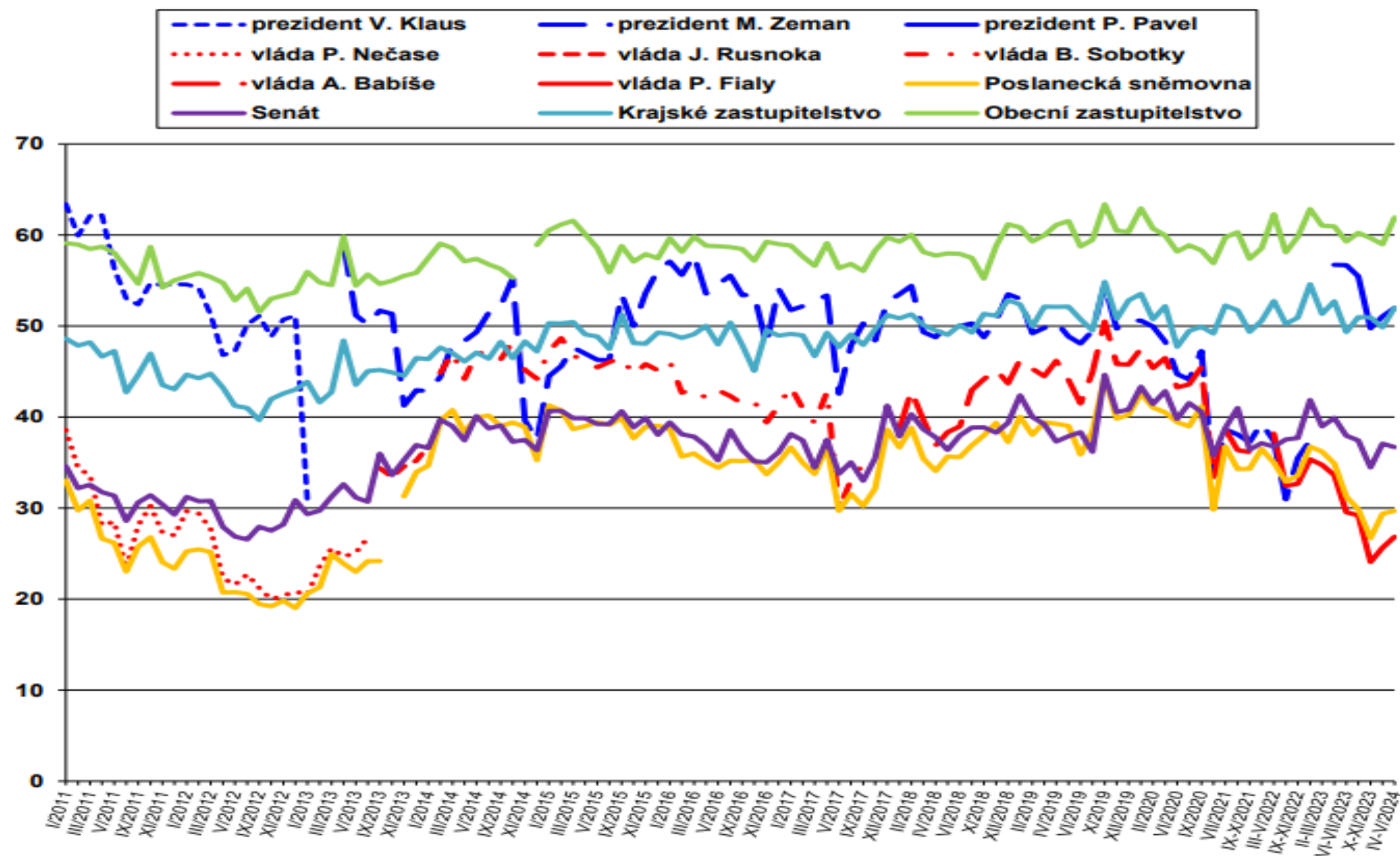
Kde letos volby nebudou napínavé (nebo nebudou vůbec)

- obce, kde je právě tolik kandidátů jako mandátů
- obce, kde je méně kandidátů než mandátů
- obce, kde nekandiduje nikdo

Vyberte obec v mapě.

Graf 2: Důvěra ústavním institucím v letech 2011 - 2024 (index důvěry)²

POJETÍ OBCE (OBČANSTVÍ) V ČLÁNKU KARLA HAVLÍČKA BOROVSKÉHO „CO JEST OBEC?“ *PRAŽSKÉ NOVINY 5. 11. AŽ 31. 12. 1846*

Obec je místo plotem ohražené, nad každými dveřmi jest *numero*, v jednom domě bydlí rychtář, v jednom *servus*, v jednom slouha a v prostředku je louže. Nic víc? Nic. A proč tedy jsou ty chalupy pohromadě? Nevím věru, leda snad proto, aby když jedna chytne, i ostatní lehce shořeti mohly... Pouhé pohromadě bytí, vedle sebe bytí beze všelikého, bez vzájemnosti není ještě obec vědomí ...obec jest společnost, aby co jednotlivý sám dovésti nemůže, spojené síly dokázaly: pásti se může každé zvíře samo, k tomu nepotřebí stáda. Stádo jest jenom pro pohodlí, pro zisk pastýře, ale obec má býti pro pohodlí, pro zisk všech.

Občan neznajíce účelu a zřízení obce své, nevědoucí, co se v ní děje, jak se řídí, nechápající celé ústrojenství její nemůže ani také dobře znáti své povinnosti, tak jako ani svých práv nezná. Taková nevědomost a slepota občanů jest však k největší škodě celé obce, ovšem i všech jednotlivých občanů...Každému z nás budou následky té nevědomosti známy ze zkušenosti. Jak často vidíme muže jinak v privátním životě svědomité, kteří by žádným způsobem nikomu ze sousedů svých ani o nejmenší věc neošidili, proti státu jednati lstivě a velmi ošemetně. Patříme na veřejné stavby, na silnice, železnice, na pachtý, odvody k veřejným zemským potřebám a vůbec na všechno, co obec na své útraty koná, jaké se tu často dějí podvody! ... tak dalece jest v tomto ohledu cit skleslý, otupělý (neb vlastně neprobuzený), že takové podvody obce ani ve veřejném mínění hanebné nejsou.

Duch občanský, občanské smýšlení chybí v takových obcích, ve kterých občané ve správě obecní žádného podílu a ohlasu nemají, o zřízení a účelech obce nic nevědí, kde se správa veřejně a všem před očima nekoná. Tak zůstává taková obec vždy jen v zakrnělosti, a občané nemají v ní důvěru, nejsou jí oddáni, lehce se proti ní popuditi dají... Zcela jinak stojí obec, ve které občan sám své povinnosti a práva, zřízení a správu obce zná, kde se všechno přede všemi a veřejně jedná a kde každý sám v řízení obce jisté přiměřené má účastenství... Tam panuje duch občanský. Daně každý rád platí, nahlížeje potřebnost jich a jsa přesvědčen o dobrém hospodářství s nimi... každý věda, že co obci náleží, také zčásti i jest jeho ... naučí se jí vážit ... obětuje se pro ni v čas potřeby, jako se obětuje přítel za přítele. To jest patriotismus, vlastenectví.

Karel B. Müller

Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu

**Lokální politické elity
jako klíčoví aktéři demokratizace?**

VÝZKUM: PŘÍPADOVÉ STUDIE

Výběr případů: pečlivý předvýzkum

Teorie: (A) občanská veřejnost (Tocqueville), sociální změny: aktéři, instituce, mocenský diferenciál (Giddens)

2002 (Hrádek), 2006 (Semily), 2010 (Černošice) (spillover efekty)

IPSOS (1101 respondentů, CAPI, list. 2014) - kvalitativní

18 polo/strukturovaných rozhovorů (vláda, opozice, občané) - kvantitativní

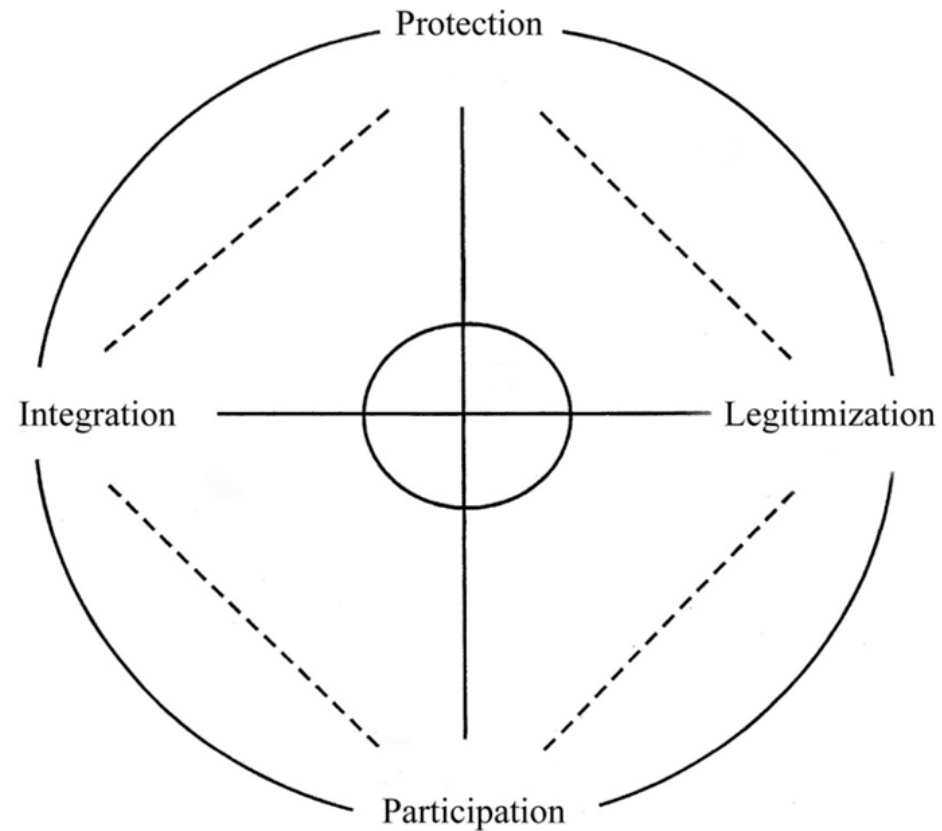
Zúčastněné pozorování/akční výzkum (Černošice 2009 – 2018)

Analýza (obsahová) RP a volebních výsledků

Interpretace: rozdílné kontexty případů, návrh typologie

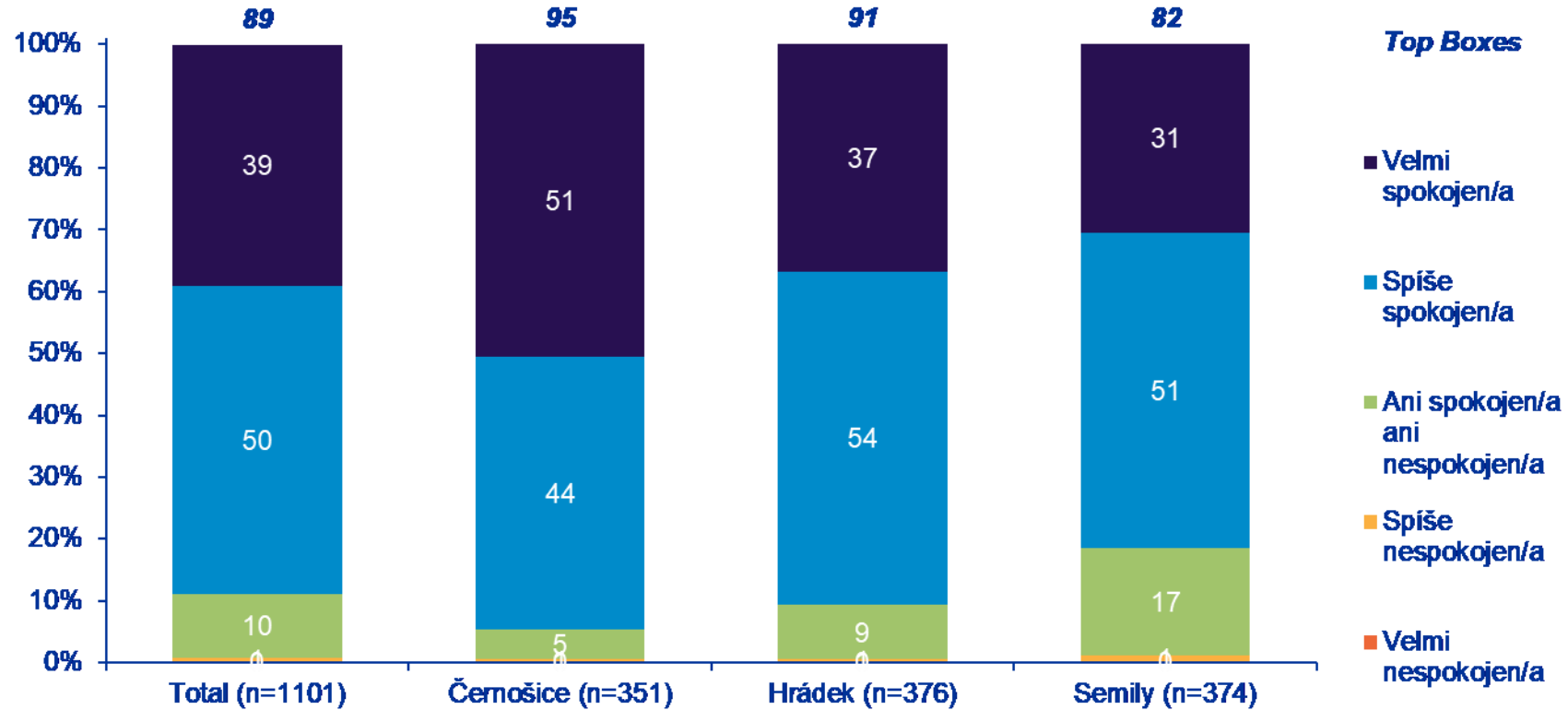
OBČANSKÁ VEŘEJNOST, TOCQUEVILLOVSKO-GIDDENSOVSKÁ PERSPEKTIVA

MÜLLER, KB (2006), THE BRITISH JOURNAL OF POLITICS AND INTERNATIONAL RELATIONS, 8 (2), 311-330.

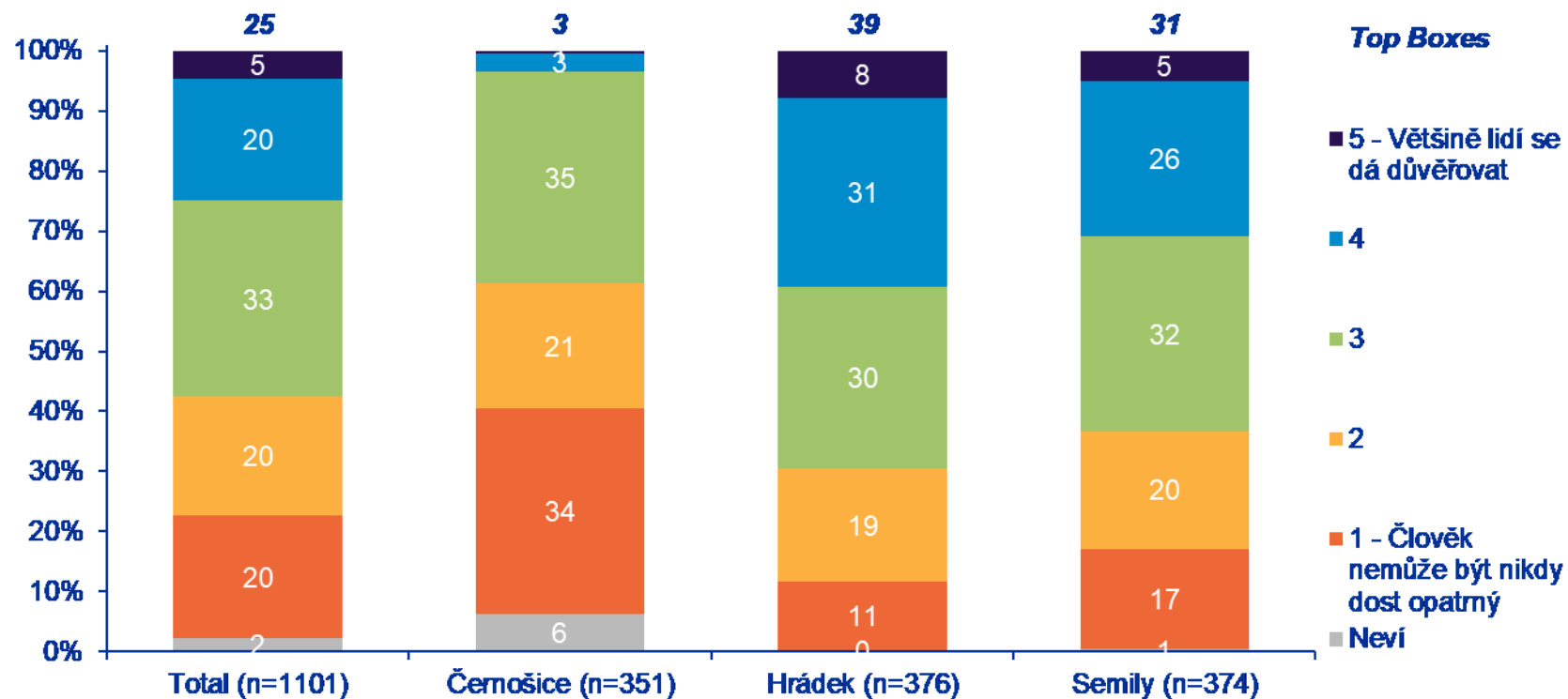

Spokojenost se životem v místě bydliště

ČR 2012 – 2015: 15,7 % velmi spokojených, zdroj CVVM a IPSOS

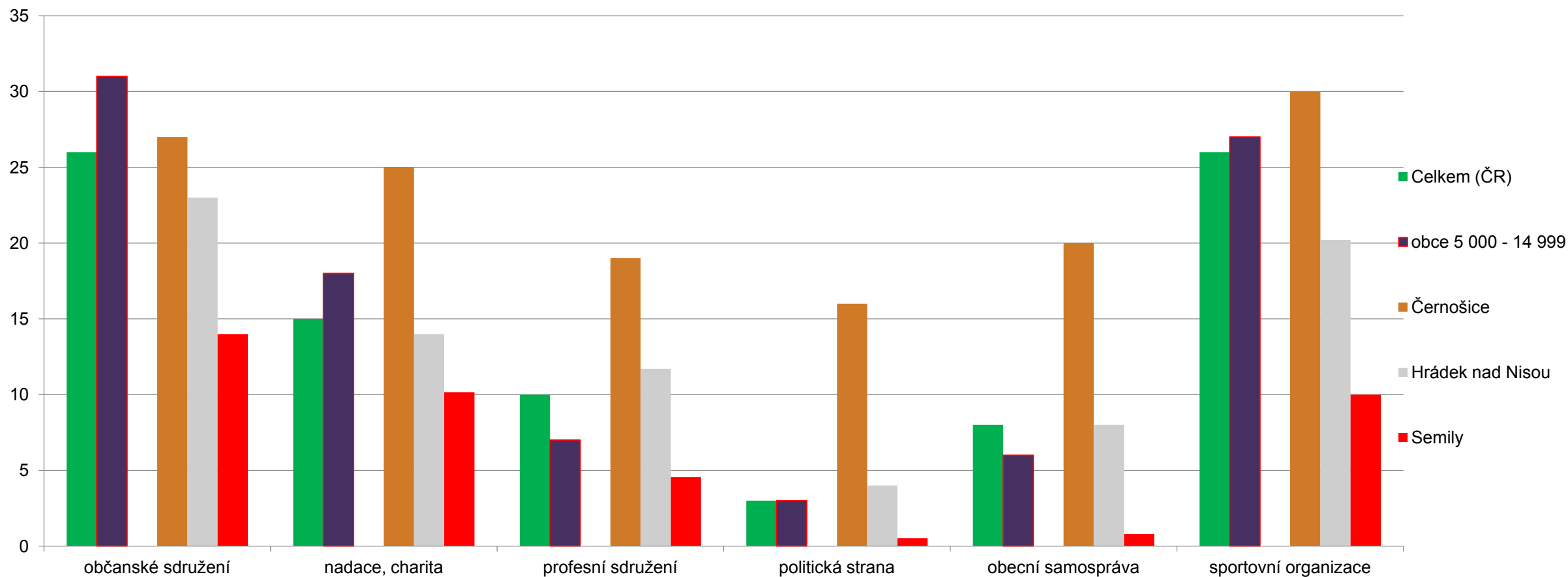

G17B. Obecně vzato, řekli/a byste, že se většině lidí dá důvěřovat, nebo že nemůže být člověk při jednání s lidmi nikdy dost opatrný?

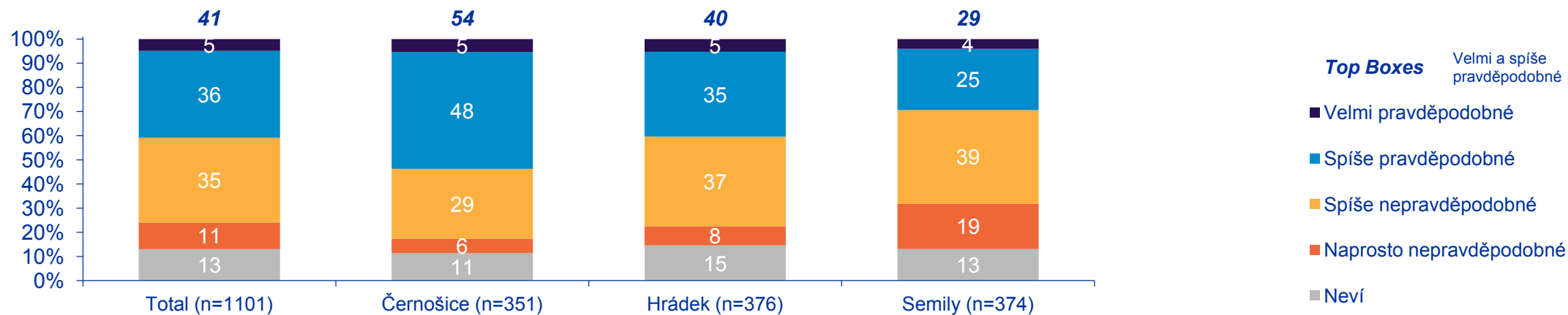
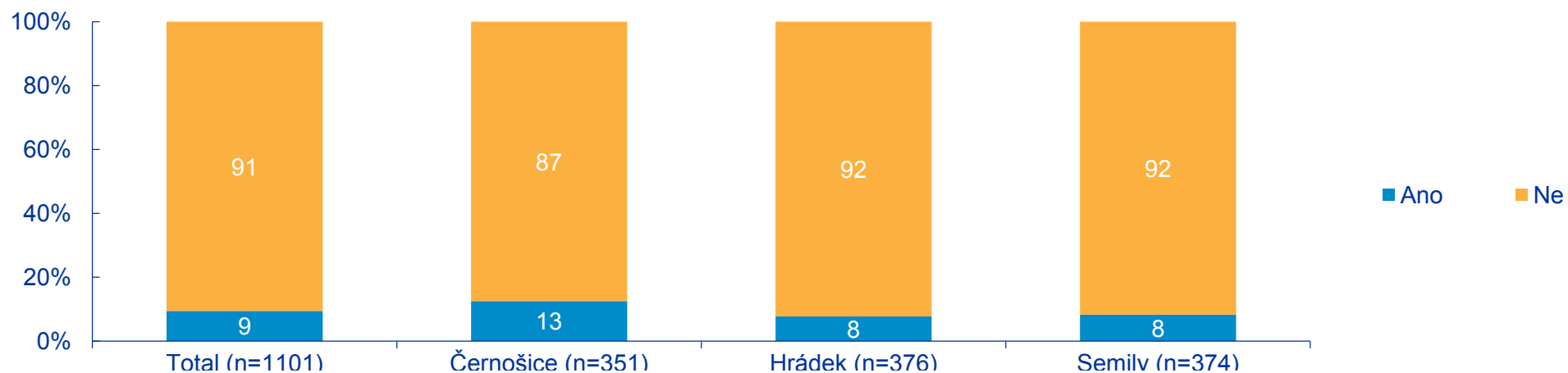
PARTICIPACE TŘÍ MĚST

ZDROJ: CVVM A IPSOS, 2014

AKTIVITA V MÍSTNÍ SAMOSPRÁVĚ

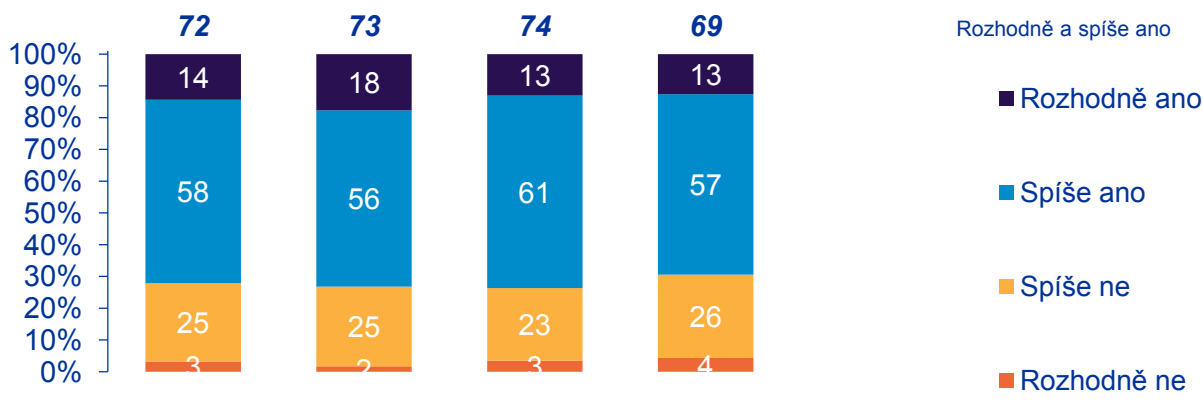
P11. Zvažoval/a jste někdy, že byste kandidoval/a v místních komunálních volbách?

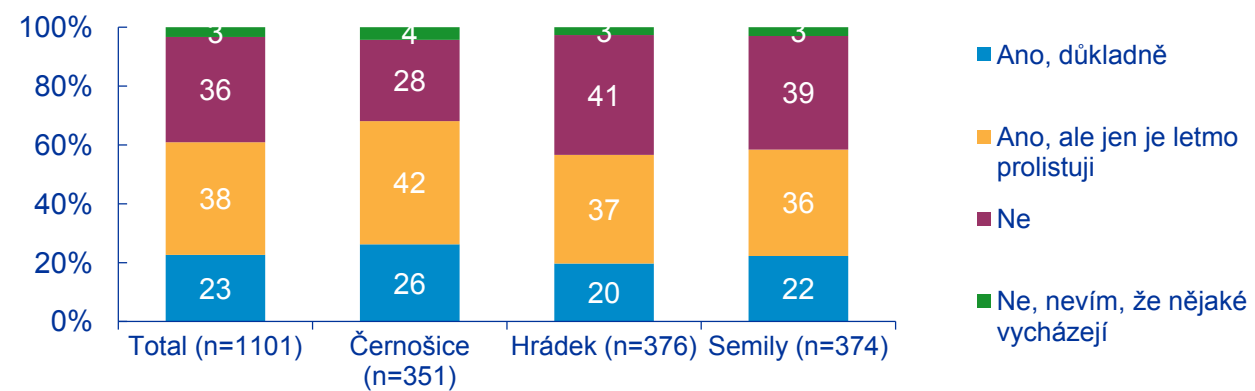
P12. Představte si, že chcete, aby místní správa něco ve vaší obci či městě zlepšila. Jak je pravděpodobné, že s tím budete schopni/a něco udělat? (CZ průměr = 40%, 2/2014, CVVM)

INFORMOVANOST OBYVATEL O DĚNÍ V OBCI

P16. Máte dostatek informací o politickém dění v obci?

P18. Čtete pravidelně radniční noviny / noviny, které vydává radnice?

P19. Vyberte prosím 3 nejdůležitější zdroje informací o dění ve Vaší obci.

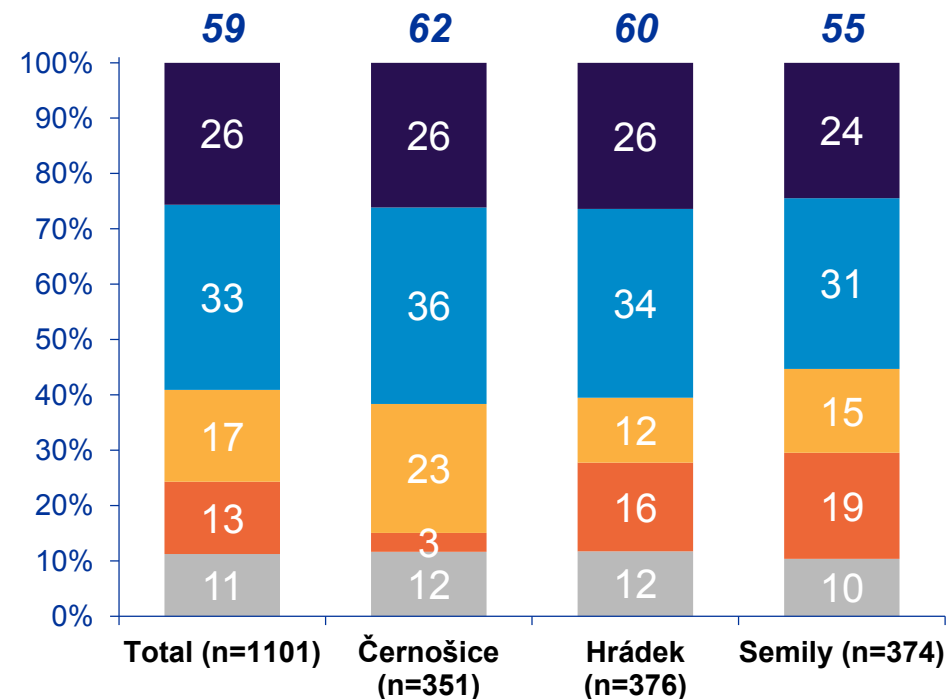
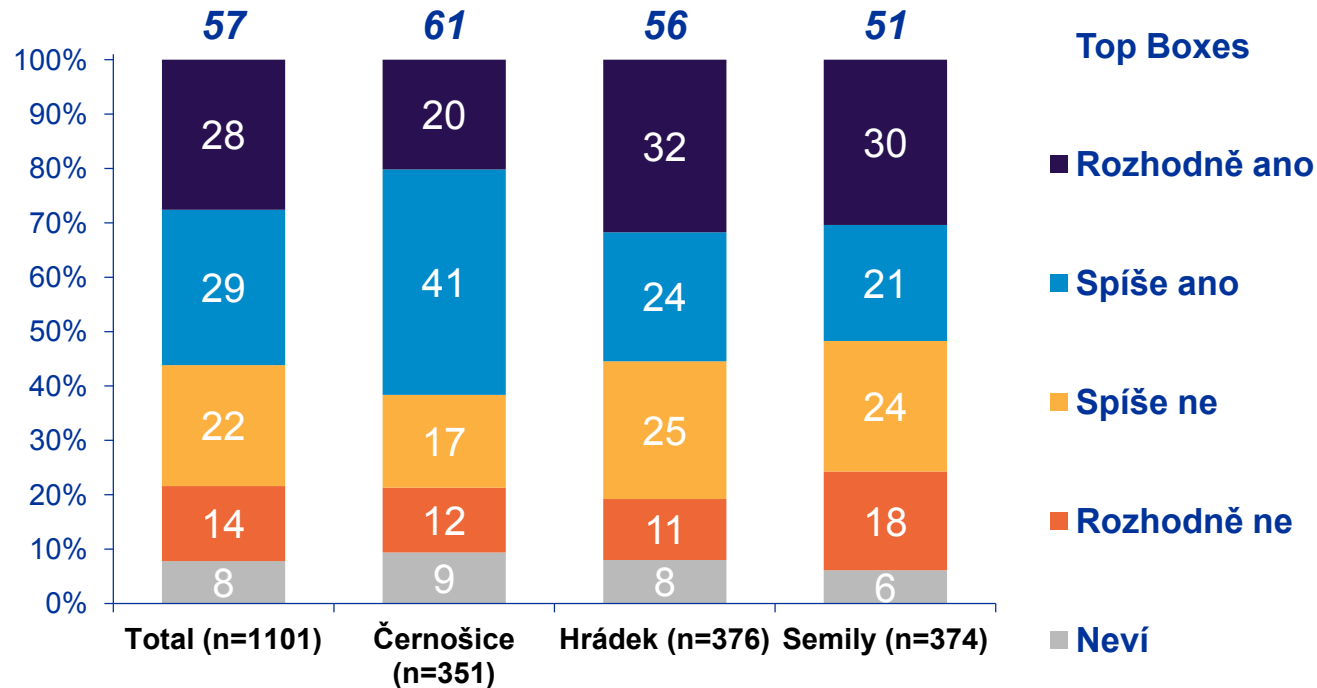
	%	Total (n=1101)	Černošice (n=351)	Hrádek (n=376)	Semily (n=374)
Rodinní příslušníci a příbuzní		58	<u>30</u>	<u>70</u>	<u>73</u>
Známí, přátelé, sousedi, spolupracovníci		54	<u>34</u>	<u>61</u>	<u>66</u>
Média (rozhlas, noviny, vývěsky apod.)		34	<u>45</u>	<u>24</u>	<u>33</u>
Schůze, různá shromáždění		11	17	12	5
Restaurace, kavárny, vinárny		11	4	<u>16</u>	<u>13</u>
Jiní, dobře informovaní lidé, kterým věříte		9	14	9	5
Členové městského či obecního zastupitelstva, úřadu		9	<u>23</u>	5	1
Návštěvy kulturních a společenských akcí		4	1	8	4
Politické strany či organizace, jichž jste členem		4	10	1	0

DISKURSIVNÍ KULTURA, VEŘEJNÝ ZÁJEM ...

IPSOS 2014

**„VEŘEJNÁ DISKUZE JE DOBROU
CESTOU PRO ŘEŠENÍ OBEČNÍCH
PROBLÉMŮ“**

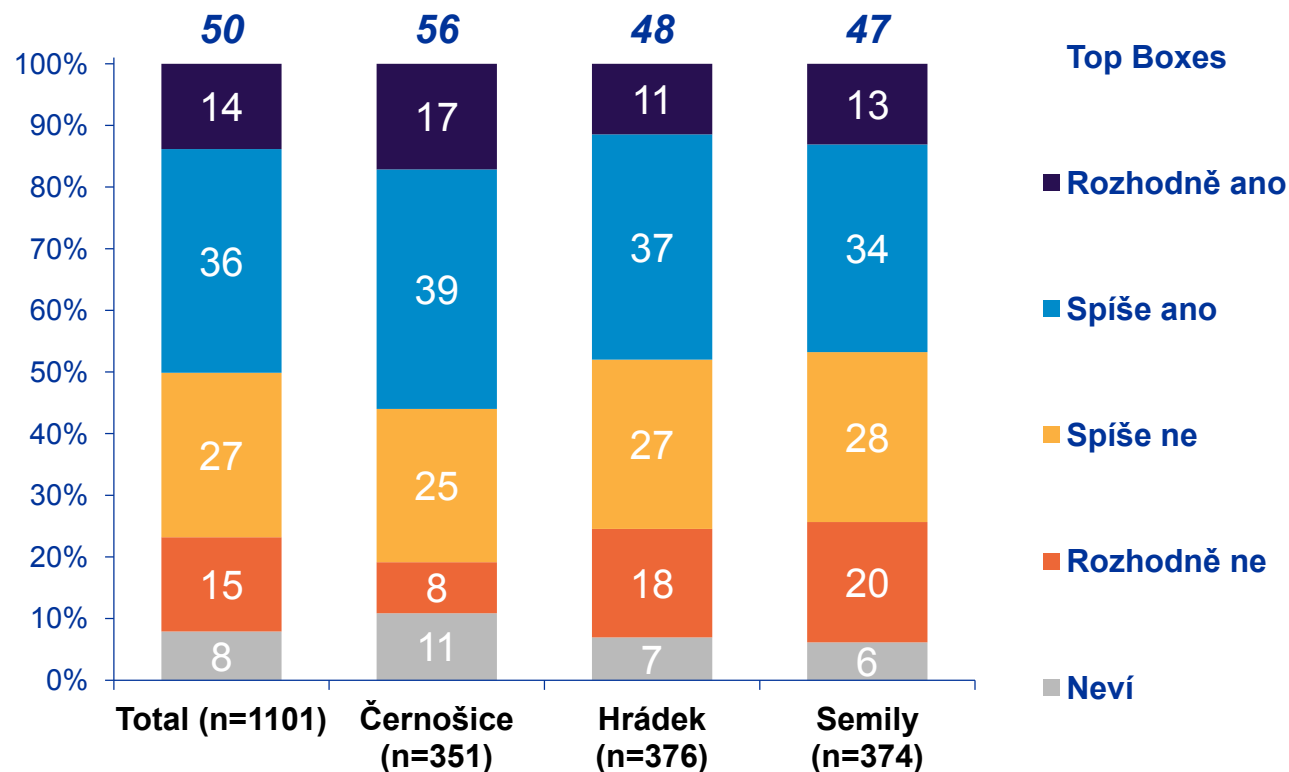
**„POKUD MÁ ČLOVĚK DOBRÝ ZÁMĚR, JE
DOBŘE HO REALIZOVAT ROVNOU, BEZ
DLOUHÉHO SCHŮZOVÁNÍ“**

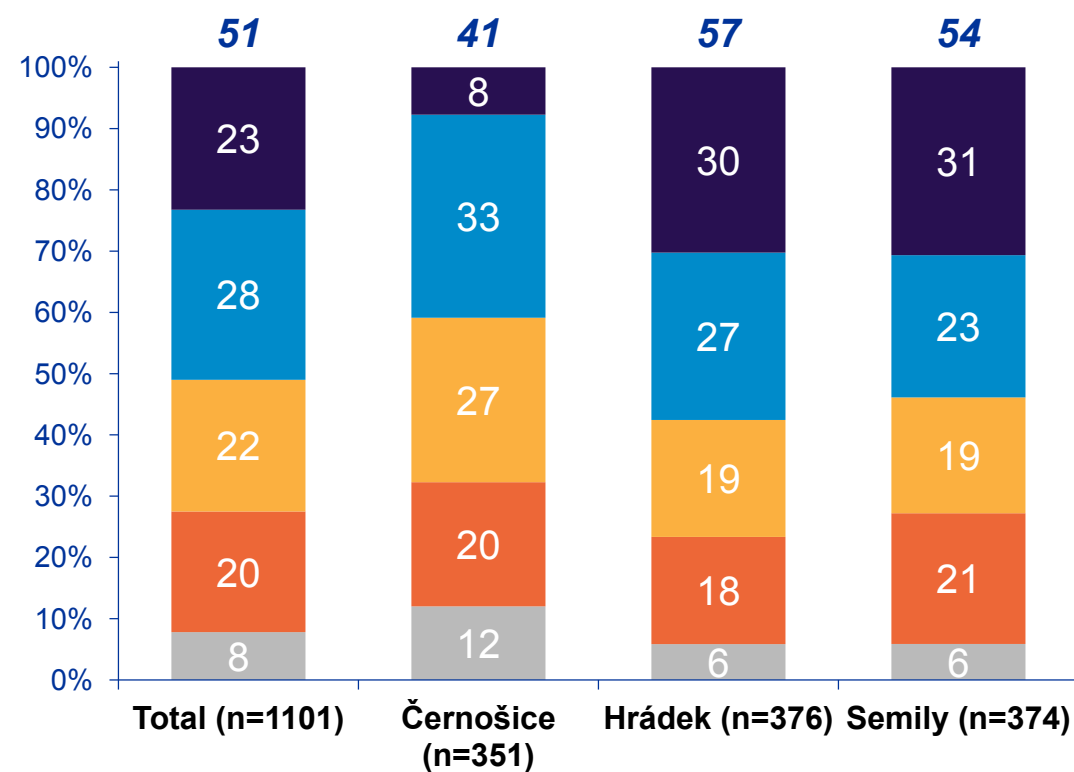
MANAGEMENT KONFLIKTNOSTI ...

IPSOS 2014

**„KONFLIKTNÍ DISKUZE JE ZÁSADNÍ
PŘEKÁŽKOU PŘI POKUSECH ŘEŠIT
PROBLÉMY“**

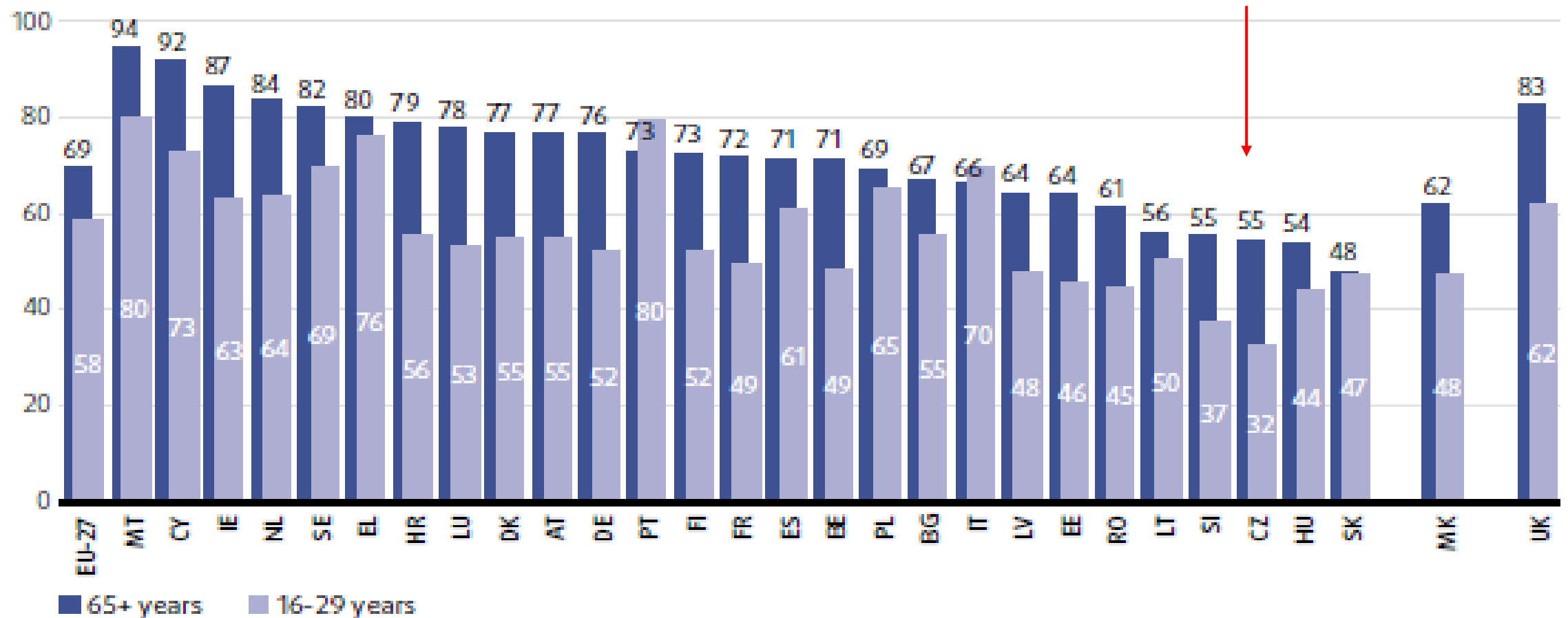

**„JSOU-LI LIDÉ SLUŠNÍ A ROZUMNÍ,
DOJDOU VŽDY K JEDNOMYSLNÉMU
STANOVISKU“**

OPOZICE JAKO VEŘEJNÝ STATEK

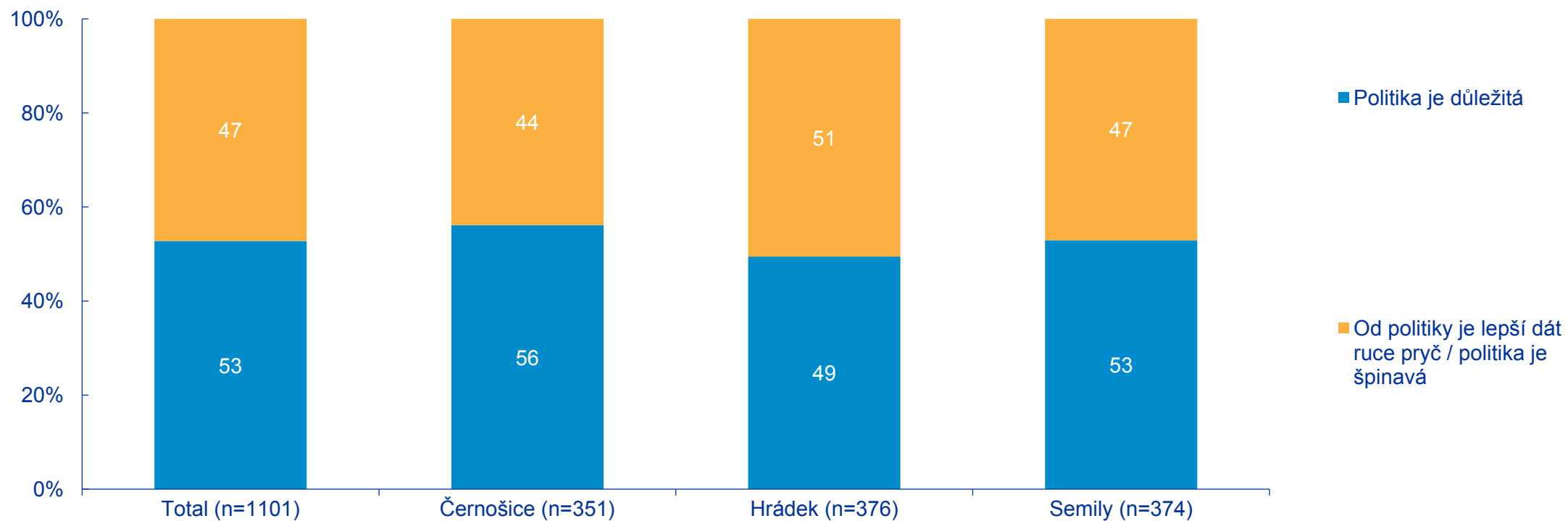
FIGURE 11: CONSIDERING FREEDOM OF OPPOSITION PARTIES TO CRITICISE THE GOVERNMENT TO BE OF HIGH IMPORTANCE, PEOPLE AGED 16-29 YEARS AND 65 YEARS AND OVER, BY COUNTRY (%) ⁴³

Source: FRA, Fundamental Rights Survey 2019 [Data collection in cooperation with CBS (NL), CTIE (LU) and Statistics Austria (AT)]

VYSOKÁ STIGMATIZACE POLITICKÉ ČINNOSTI IPSOS 2014

P5. Jaký je váš postoj k politice – k jakému z následujících výroků se přikláníte?

VÝZNAMNÉ ODLIŠNOSTI MEZI ZKOUMANÝMI PŘÍPADY V ZÁVISLOSTI NA ROZDÍLNÉM MOCENSKÉM DIFERENCIÁLU, TEDY VZDĚLANOSTNÍM, PŘÍPADNĚ PROSTOROVÉM I ČASOVÉM KONTEXTU ZKOUMANÝCH PŘÍPADŮ

Kontexty/Města	Černošice	Semily	Hrádek nad Nisou
Politické hnutí	Věci černošické	Volba pro Semily	Hrádek potřebuje změny!
Kontrola radnice (časový kontext)	2010 – 2018	2006 – 2018	2002 – 2018
Lídr a starosta	Filip Kořínek	Jan Farský	Martin Půta
Vzdělanostní kontext	30 % VŠ	10 % VŠ	4 % VŠ
Teritoriální kontext	suburbánní, velkoměstský	periferní, izolovaný, odlehlý	periferní, přeshraniční
Zdroj kognitivní otevřenosti elit	kosmopolitní, noví Evropané	waldorfská komunita a školství	aktivní hranice, Trojzemí
Evropeizace	vertikální	tematická	horizontální
Sociální prostředí, veřejná reflexivita	Anonymita, Velkoměstské, Gesellschaft	familiárnost, Gemeinschaft Maloměstské/venkovské	familiárnost, Gemeinschaft maloměstské/venkovské
Institucionální kultura	formálnost	ne/formálnost	neformálnost
Hlavní médium informací o místním dění	radniční periodikum	rodina, známi	rodina, známi
Kontext opozice	slabá, aktivní	politikaření, efekt „Farský“	pasivní, absentující
Politické chování, participace	aktivní nedůvěra/protestní	pasivní ne/důvěra, submisivní>>>protestní	pasivní ne/důvěra, submisivní
Autopercepce občanské veřejnosti	vyhraněný pesimismus	pesimismus>>>optimismus	mírný optimismus
Obecná politická charakteristika	vzdoro-demokracie	stigmatizovaná demokracie	nekonfliktní vláda elit

ZÁVĚRY - HYPOTÉZY

- Politické angažmá jako forma sociální exkluze
- Klíčová role „politické stranictví“
- Nezřejmá korelace mezi vzděláním a diskursivní kulturou dobrého vládnutí na straně občanské veřejnosti
- Vysokoškolské vzdělání jako katalyzátor protestní participace (NIMBY), překážka spíše než garant dobrého vládnutí
- Rodiče malých dětí (maminky) jako základ aktivní občanské veřejnosti – kočárkový aktivismus